

การบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

รัตนันทน์ การิกานนท์^{1*}, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์¹ และ สราวุธ เศรษฐขจร¹

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

*rattanan.karikarn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร 2) แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและรายงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 5 คน และครู 129 คน รวมทั้งสิ้น 134 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (Total Population) และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .985 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและรายงาน ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ส่วนด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และแนวทางการบริหารงานนิเทศภายใน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับนิเทศภายใน ในฐานะกลไกสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ที่ครอบคลุมทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม มีการนำข้อเสนอแนะจากการนิเทศภายในไปปรับปรุงการสอนจริง สร้างการเรียนรู้ร่วมกันทั้งองค์กรในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ผู้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารงานนิเทศภายใน โรงเรียนสวนศรีวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

Internal Supervision Management of Suansriwittaya School under the Secondary Educational Service Area Office Surat Thani – Chumphon

Rattanan Karikarn^{1*}, Niran Sutheeniran¹ and Sarayuth Sethakhajorn¹

¹Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education,
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

*rattanan.karikarn@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the internal supervision management of Suansriwittaya School under the Secondary Educational Service Area Office Surat Thani–Chumphon and (2) to study the guidelines for internal supervision management of Suansriwittaya School under the Secondary Educational Service Area Office Surat Thani–Chumphon. The study framework consisted of five components: analysis of current conditions, problems, and needs; supervision planning; development of supervision media and instruments; supervision implementation; and evaluation and reporting. The population consisted of 5 school administrators and 129 teachers, totaling 134 participants, and data were collected from the entire population (Total Population). In addition, three key informants were selected through purposive sampling for the semi-structured interviews. The research instruments consisted of a five-point rating scale questionnaire, with an Item–Objective Congruence (IOC) index ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of .985, together with a semi-structured interview form. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that the overall level of internal supervision management across all five components was at the highest level. When considering each component individually, the highest mean score was found in supervision implementation, followed by evaluation and reporting, supervision planning, and analysis of current conditions, problems, and needs, respectively. In contrast, the development of supervision media and instruments had the lowest mean score. It was found that the guidelines for school administrators promote effective internal supervision by emphasizing its role as a key mechanism for improving instructional quality. The supervision process is implemented systematically across all stages, leading to concrete improvements in student learning outcomes. In addition, feedback from supervision is applied to enhance teaching practices and foster collaborative learning within the organization. These practices contribute to the efficient and sustainable development of educational quality.

Keywords: Internal Supervision Management, Suansriwittaya School, The Secondary Educational Service Area Office Suratthani Chumphon

1. บทนำ

นโยบายรัฐบาลด้านการศึกษาคือให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเร่งส่งเสริมผลักดันให้เกิดการพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยอย่างเต็มกำลังและความสามารถ รัฐบาลจะส่งเสริมการเกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพของเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียม เด็กไทยทุกคนจะต้องเข้าถึงศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยที่มีมาตรฐาน เมื่อเติบโตก็ได้เรียนหนังสือที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ส่งเสริมศักยภาพทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม และความสามารถทางกีฬา และพัฒนาระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นทั้งในระบบ นอกกรอบ ตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาสนับสนุน ตอบโจทย์ศักยภาพของผู้เรียน ลดภาระและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้สองภาษา โดยใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นตัวช่วย เน้นการสอนทักษะที่ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริงเพื่อการสร้างรายได้ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ สอดคล้องกับ นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 – 2569 โดยมุ่งมั่นสานต่อนโยบาย เรียนดี มีความสุข ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนเป็นที่ประจักษ์ ภายใต้อำนาจหน้าที่ การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต ใช้แนวทางการทำงาน จับมือไว้แล้วไปด้วยกัน มุ่งสร้าง การศึกษาเท่าเทียม ผ่านเครือข่ายการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และต่อยอดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับให้ทันสมัย ได้มาตรฐานสากล ภายใต้อำนาจหน้าที่ ปฏิบัติการศึกษา แก้ปัญหาประเทศ เพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนในทุกช่วงวัยให้ ฉลาดรู้ ฉลาดคิด ฉลาดทำ มีศักยภาพและความพร้อมสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อเป็นแนวทางให้ส่วนราชการในสังกัดและองค์กรในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ นำไปใช้ในการขับเคลื่อนนโยบาย [1] ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ที่กำหนดองค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาไว้ 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีการนำมาตรฐานดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ในขณะที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด [2]

การนิเทศการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานในการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานนิเทศในมิติใหม่ภายใต้ต้นนโยบาย เรียนดี มีคุณธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยได้จัดการประชุม Kick-Off เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันแก่ศึกษานิเทศก์ทั่วประเทศ เกี่ยวกับบทบาทและกลไกการนิเทศเชิงระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพศึกษานิเทศก์ พัฒนาเครือข่ายนิเทศ และผลักดันให้มีเครื่องมือและแพลตฟอร์มทางเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศแบบดิจิทัล การนิเทศวิถีใหม่ถูกออกแบบให้ใช้พื้นที่เป็นฐานเชื่อมโยงข้อมูลและนวัตกรรมจากโรงเรียนและเขตพื้นที่ เข้าสู่ระบบการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการบูรณาการการนิเทศกับทุกองค์ประกอบทางวิชาการ ทั้งหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมถึงการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดผลลัพธ์สูงสุดต่อผู้เรียน นโยบายดังกล่าวสะท้อนความมุ่งมั่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการปรับระบบนิเทศจากการติดตามตรวจสอบ ไปสู่การนิเทศเพื่อพัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมโรงเรียนให้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ การดำเนินการนี้จึงเป็นบริบทสำคัญที่ทำให้ทางวิจัยด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในปัจจุบันต้องศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางเชิงนโยบายใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อกระบวนการนิเทศสมัยใหม่และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน [3]

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการในการทำงานที่บุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกันในการพัฒนาครู ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน โดยการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และคณะครูภายในสถานศึกษา

มีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน ส่งผลให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการนิเทศภายใน โดยการนิเทศภายในสถานศึกษาจะได้ผลดี ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ระหว่างครูด้วยกัน การได้รับขวัญกำลังใจจากผู้บริหารและการยอมรับในความรู้ ความสามารถของผู้ให้การนิเทศ รวมทั้งผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษาให้การร่วมมือและสนับสนุนด้วย นอกจากนี้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ยังเป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนาตนเองในที่สุด การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะต้องมีกระบวนการสู่ความสำเร็จในการพัฒนา 3 กระบวนการ คือกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นภารกิจจำเป็นต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้กระบวนการบริหารและกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะวิชาการทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการเป็นผู้นำและทักษะการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม กระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการ หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา [4]

โรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1–6 มีนักเรียน 2,774 คน ผู้บริหาร 5 คน และครู 130 คน จากการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา พบประเด็นที่ควรพัฒนาในด้านคุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม ความเป็นผู้นำ และการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เต็มตามความสามารถ รวมทั้งการพัฒนาระบบกำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานให้มีความเป็นระบบ การถ่ายทอดองค์ความรู้ภายในองค์กร และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น ห้องเรียนไม่เพียงพอ ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จากบริบทดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน [5]

อย่างไรก็ตาม แม้โรงเรียนสวนศรีวิทยาจะมีระบบการนิเทศภายในที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่จากการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนพบว่า ยังมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศที่ยังไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม การติดตามผลการนิเทศยังขาดการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ และยังไม่มีแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในที่สังเคราะห์จากบริบทของโรงเรียนโดยตรง ส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศยังไม่สามารถสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา เพื่อสังเคราะห์แนวทางการบริหารงานนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผลและรายงาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร

3.1.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ปีการศึกษา 2568 จำนวน 134 คน

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ยึดแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาเป็นแนวคิดการวิจัยใน 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศ 3) ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 5) ด้านการประเมินผลและรายงาน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามระดับการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและรายงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1932) [9] โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีการนิเทศภายในในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีการนิเทศภายในในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีการนิเทศภายในในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีการนิเทศภายในในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีการนิเทศภายในในระดับน้อยที่สุด

3.1.3 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวคิดการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร
2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดแนวคิดการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร
3. สร้างแบบสอบถาม ตามแนวคิดในการวิจัย ใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศ 3) ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 5) ด้านการประเมินผลและรายงาน แล้วนำฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถาม แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00
5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์
6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับ ผู้บริหารและครู โรงเรียนท่าชนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้านและภาพรวมเท่ากับ .985
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารและครู โรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 134 คน

3.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 134 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 134 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3.1.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากระดับการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่ง โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศ 3) ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 5) ด้านการประเมินผลและรายงาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ในการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2558) [6] ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

3.2.1 ประชากร

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 3 คน

3.2.2 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 1 คน
2. หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานวิชาการไม่น้อยกว่า 2 ปี และมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 1 คน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิงานนิเทศภายใน เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี และมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 1 คน

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

3.2.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยนำผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่งค่าเฉลี่ยที่มีค่าน้อย แปลว่า มีความสำคัญสูงที่ต้องได้รับความสนใจในการพัฒนามากกว่าที่มีค่าเฉลี่ยมาก จึงนำหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่มีค่าน้อยที่สุดมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหาและข้อเสนอแนะ และสำนวนภาษาที่ใช้ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้เก็บข้อมูลเรื่องการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร

3.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามลำดับ

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ถึงอดีตผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ อดีตผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร
3. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3.2.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

4. ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล		จำนวน (N)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	27	20.15
	หญิง	107	79.85
	รวม	134	100.00
ประสบการณ์การทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	22	16.42
	5-10 ปี	71	52.99
	มากกว่า 10 ปี	41	30.59
	รวม	134	100.00
ตำแหน่ง	ผู้บริหาร	5	3.73
	ครู	129	96.27
	รวม	134	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลจากประชากรจำนวน 134 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 79.85 และเป็นเพศชาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 20.15 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 52.99 มากกว่า 10 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 16.42 และเป็นผู้บริหาร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.73 เป็นครู 129 คน คิดเป็นร้อยละ 96.27

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร นำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยรวม 5 ด้าน

(N=134)

การบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร		μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	4.48	0.53	มาก	4
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.50	0.51	มาก	3
3	ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	4.44	0.56	มาก	5
4	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.61	0.50	มากที่สุด	1
5	ด้านการประเมินผลและรายงาน	4.54	0.53	มากที่สุด	2
รวม		4.51	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.50$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลและรายงาน ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.53$) ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.51$) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.53$) และด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.56$) ทั้งนี้ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.45 ซึ่งเป็นค่าค่อนข้างต่ำ แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อย

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 คน ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยาออกเป็น 5 แนวทางสำคัญ ดังนี้

ภาพที่ 1 การบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา

ที่มา : [รัตนันท์ การิกญจน์ , 2569]

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 คน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยาออกเป็น 5 แนวทางหลัก ตามองค์ประกอบของการบริหารงานนิเทศภายใน ดังนี้

1. **ด้านการศึกษาศาสนาปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารงานนิเทศภายในควรเริ่มจากการศึกษาศาสนาปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูและสถานศึกษาโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐาน ทั้งผลการนิเทศที่ผ่านมา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการสังเกตชั้นเรียน และข้อมูลจากชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อนำมาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอย่างเป็นระบบ จัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนา และกำหนดทิศทางการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการจำเป็นของครู ส่งผลให้การวางแผนพัฒนามีความเหมาะสมและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น

2. **ด้านการวางแผนการนิเทศ** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นตรงกันว่า การวางแผนการนิเทศควรดำเนินการแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ ประเด็น วิธีดำเนินงาน ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดร่วมกัน พร้อมเชื่อมโยงแผนการนิเทศกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทั้งนี้ แผนการนิเทศควรมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและภาระงานของครู เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3. **ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเสนอว่า การพัฒนาเครื่องมือนิเทศควรมุ่งสะท้อนสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน มากกว่าการใช้แบบประเมินเชิงปริมาณค่าเพียงอย่างเดียว โดยควรพัฒนาเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกตชั้นเรียน แบบสะท้อนคิด แบบสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ผลงานของผู้เรียน ควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละกลุ่มสาระ

4. **ด้านการปฏิบัติการนิเทศ** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นพ้องกันว่า การนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรดำเนินการในลักษณะกัลยาณมิตร โดยใช้กระบวนการโค้ชชิ่ง (Coaching) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครู ผ่านการสังเกตชั้นเรียน การสะท้อนผล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง มากกว่าการนิเทศในลักษณะตรวจสอบหรือควบคุม ส่งผลให้ครูเกิดการยอมรับ นำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

5. **ด้านการประเมินผลและรายงาน** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเสนอว่า การประเมินผลการนิเทศควรดำเนินการโดยเปรียบเทียบผลกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน และจัดทำรายงานที่สะท้อนทั้งจุดเด่น ปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการนิเทศในรอบถัดไป รวมทั้งเผยแพร่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อขยายผลสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. อภิปรายผล

5.1 อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

เพื่อศึกษาการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติการ

นิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลและรายงาน ส่วนด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการครอบคลุมทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ ส่งผลให้ครูเห็นว่ากระบวนการนิเทศภายในมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำข้อเสนอแนะจากการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้จริง

ด้านการประเมินผลและรายงานมีค่าเฉลี่ยรองลงมา สะท้อนให้เห็นว่าการสรุปผลการนิเทศและการเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร และสามารถนำผลการประเมินไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาทั้งในระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศส่วนใหญ่ยังคงเน้นแบบประเมินหรือแบบสอบถาม ซึ่งยังไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ในสภาพจริงได้อย่างครบถ้วน แม้จะเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือ แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงยังไม่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาเครื่องมือนิเทศให้มีลักษณะเชิงประจักษ์และสามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [4] ที่ระบุว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู มุ่งเน้นการให้คำปรึกษา การพัฒนาวิชาชีพ และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรพล ทองยัง [7] ที่พบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการปฏิบัติการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลและรายงาน ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ และด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ตามลำดับ

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ นิลประภา วงษา [8] ที่พบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน 5 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การวางแผนการนิเทศ การสร้างเครื่องมือการนิเทศ การดำเนินงานการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ โดยมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลสารสนเทศ การมีส่วนร่วมของครู การพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพ การให้คำปรึกษา และการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้

5.2 อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยาควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและรายงาน โดยทุกด้านมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การมีส่วนร่วมของครู และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียน

ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ควรใช้ผลการนิเทศครั้งก่อนร่วมกับข้อมูลสารสนเทศจากหลายแหล่ง เช่น ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผลการสังเกตชั้นเรียน และข้อมูลจากชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ตลอดจนกำหนดประเด็นการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เน้นการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนา

ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม วิธีการ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดที่ชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อให้แผนการนิเทศสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ควรพัฒนาเครื่องมือที่สะท้อนสภาพจริงของการจัดการเรียนรู้ มีการกำหนดตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน ใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกตชั้นเรียน แบบสะท้อนผล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม รวมทั้งส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบ ทดลองใช้ และปรับปรุงเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง ตลอดจนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ควรดำเนินการในลักษณะกัลยาณมิตร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาครูมากกว่าการตรวจสอบ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการ PLC การเปิดชั้นเรียน การสาธิตการสอน และการสะท้อนผลจากข้อมูลจริง เพื่อให้ครูสามารถนำข้อเสนอแนะไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

ด้านการประเมินผลและรายงาน ควรกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่ชัดเจน ใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งในการประเมิน จัดทำรายงานที่ครอบคลุมจุดเด่น ปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะ พร้อมเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดี และนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการนิเทศในรอบต่อไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการเน้นการใช้ผลการประเมินเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสวราชบุรีธานี ชุมพร มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะนำผลการนิเทศภายในครั้งก่อนมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบจากหลายแหล่ง ได้แก่ การสังเกตชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการสะท้อนผลผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อนำมาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอย่างแท้จริง พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างชัดเจน ทั้งนี้ควรใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการกำหนดทิศทางการนิเทศ เพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการจำเป็นของครูอย่างแท้จริง

ด้านการวางแผนการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะกำหนดให้การดำเนินงานนิเทศภายในเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการงานหลักของครู พร้อมทั้งจัดทำแผนการนิเทศที่มีความชัดเจน ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด วิธีดำเนินการ ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบอย่างครบถ้วน ทั้งนี้ควรออกแบบแผนให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทและการงานของครู รวมถึงเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงาน ตลอดจนเชื่อมโยงแผนการนิเทศกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการส่งเสริมการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือที่สามารถสะท้อนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้และผลลัพธ์ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง มากกว่าการใช้แบบประเมินเชิงปริมาณค่าเพียงอย่างเดียว ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสะท้อนคิด และการวิเคราะห์ผลงานของผู้เรียน ควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยควรกำหนดตัวชี้วัด

ความสำเร็จ เช่น ร้อยละของครูที่สามารถใช้เครื่องมือนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพของข้อมูลที่น่าไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้จริง

ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมสาธิตและการแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอน ควบคู่กับการดำเนินการนิเทศในลักษณะกัลยาณมิตร โดยใช้กระบวนการโค้ชชิ่งและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครู ผ่านการสังเกตชั้นเรียน การสะท้อนผล และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ควรกำหนดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ และมีการติดตามผลการนำข้อเสนอแนะไปใช้จริงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในระยะยาว

ด้านการประเมินผลและรายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินผลการนิเทศภายในโดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านกระบวนการและผลลัพธ์ โดยใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน รวมถึงมีการเปรียบเทียบผลการนิเทศในแต่ละรอบเพื่อสะท้อนพัฒนาการอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ควรจัดทำรายงานผลการนิเทศที่มีสาระสำคัญ ได้แก่ จุดเด่น ปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาในรอบถัดไป ตลอดจนเผยแพร่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อขยายผลในระดับสถานศึกษา

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่าย
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
3. ควรนำแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนสวนศรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ไปขยายผลกับโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีความสนใจ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Ministry of Education. (2007). Ministerial regulation on criteria and procedures for decentralization of educational administration and management B.E. 2550 (2007). Royal Thai Government Gazette, 124(24 Kor), 29–33. (In Thai)
- [2] Ministry of Education. (2018). *Basic education standards B.E. 2561 (2018)*. (In Thai)
- [3] Office of the Basic Education Commission. (2025). *Driving educational supervision under the policy “Learn Well, Have Virtue.”* (In Thai)
- [4] Office of the Basic Education Commission. (2024). *Guidelines for internal supervision in educational institutions*. (In Thai)
- [5] Suansriwittaya School. (2024). *Self-assessment report (SAR) academic year 2024*. Suansriwittaya School. (In Thai)
- [6] Srisa-ard, Boonchom. (2015). Preliminary research. Suweeriyasan. (In Thai)
- [7] Thongyang, W. (2024). Internal supervision of school administrators under Saraburi Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Educational Administration*, 20(2), 45–58. (In Thai)
- [8] Wongsas, N. (2025). Guidelines for internal supervision development of school administrators in Thawarawadee group under Bangkok Primary Educational Service Area Office. *Journal of Educational Administration*, 21(1), 77–91. (In Thai)
- [9] Likert, R. (1932). A Technique for the Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 1–55.